

Lene Rasmussen og Pylle Søndergaard. Foto: Hans Søndergaard.

De løfter kvindelige kunstneres historie ud af glemslen

■ Af Miriam Katz

I generationer har uvurderligt arkivmateriale været gemt væk i poser og skotøjsæsker, under senge og i klædeskabe, hjemme hos skiftende forkvinder i Kvindelige Kunstneres Samfund (KKS). Men nu er arkivets tornerosesøvn slut: Ihærdige kunstnere fra KKS' arkivudvalg har sikret, at et hidtil glemt stykke dansk kunsthistorie kan fortælles. Det sker i KKS' markante jubilæumsudgivelse »100 års øjeblikke«, der ikke kun giver ny viden om den tidlige kvindeskamp i kunstlivet, men også viser, at kampen stadig er aktuel.

»Det, der især slår os, når vi dykker ned i arkivet, er hvor meget der er sket for kvindelige kunstnere på forholdsvis kort tid – men også, i hvor høj grad de problemstillinger, kvinderne kæmpede med dengang, stadig er relevante.«

Sådan siger billedkunstner Pylle Søndergaard, der sammen med billedhugger Lene Rasmussen, begge bestyrelsesmedlemmer i Kvindelige Kunstneres Samfund (KKS), har redigeret foreningens rigt illustrerede moppedreng af en jubilæumsudgivelse, »100 års øjeblikke«, der er på vej mod udgivelse om få uger.

I bogen, som udkommer 2. oktober, foretager 20 kunsthistorikere, kunstnere, museumsfolk og kunstkritikere en række fascinerende nedslag i de seneste 120 års kunsthistorie, med udgangspunkt i kvindelige kunstneres og kunsthåndværkeres vilkår og praksisser, samtidig med at historien om foreningens stiftelse og virke fortælles. Det sker op til 100-året for vedtagelsen af kvindernes stemmeret næste år og i anledning af KKS' 100 års jubilæum i 2016.

»Kunstnere som Marie Henriques, Helvig Kinch og Anne Marie Carl-Nielsen, der var med til at stifte KKS, var virkelige heltinder. De blev mødt med en massiv nedgørelse og diskrimination, men de insisterede på at få samme vilkår som deres mandlige kolleger. Og det lykkedes langt henad vejen. Den historie, synes vi, er vigtig at fortælle. Ikke mindst for at yngre kunstnergenerationer forstår det fundament, vi står på i dag,« siger Pylle Søndergaard.

Arkivskat frem i lyset

De fleste af artiklerne i jubilæumsbogen udspringer af KKS' arkiv, der strækker sig tilbage til 1895, og som kunsthistorikere nu for første gang har fået mulighed for at dykke ned i.

At arkivmaterialet overhovedet er blevet tilgængeligt for forskerne skyldes en årelang, ihærdig indsats af de aktive kvinder i KKS' arkivudvalg, der har brugt utallige arbejdstimer på at grovsortere de over 10.000 breve, notater, mødereferater, udstillingskataloger og fotografier fra tiden før, under og efter KKS' stiftelse for snart 100 år siden.

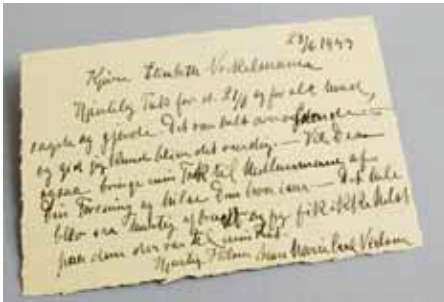
I 2008 sørgede arkivudvalget for, at det skrøbelige, ofte håndskrevne materiale blev sikret i et arkivrum i Kvindernes Bygning i København, efter det i flere generationer havde været gemt væk i klædeskabe, under senge og i loftsrums hjemme i privaten hos skiftende KKS-forkvinder.

Men da Lene Rasmussen i 2009 begyndte at arbejde med arkivet, varede det ikke længe, før fik hun øjnene op for det uvurderlige arkivmateriale. Hun blev hurtigt dybt engageret i – og ansvarlig for – arkivarbejdet:

»Det gik op for mig, hvilken fantastisk skat KKS' arkiv var. Jeg kunne slet ikke lade være med at gå ind i processen med at sortere og registrere, så vi kunne gøre disse kunst- og kvindehistoriske vidnesbyrd søgbare og tilgængelige,« siger Lene Rasmussen, der selv har udarbejdet et sindrigt registrerings-system til formålet. Med sin systematiske sans og sirlige hånd-

skrift har hun foreløbig registreret hundredvis af arkivalier kronologisk frem til midten af 1960'erne.

Næste fase i arkivarbejdet bliver at gøre det tilgængeligt ikke bare for fagfolk, men også for den brede offentlighed: I 2012 anmodede KKS Det Kgl. Bibliotek om at overtage arkivet, og bibliotekets eksperter vurderede, at det var så værdifuldt, at det kunne overtages rub og stub. Biblioteket gav tilbud på den scanning og digitalisering af arkivalierne, som Lene Rasmussen på KKS' vegne nu er i gang med at søge fondsmidler til.

Kvindernes egen historie

At arkivet skulle danne afsæt for en forskningsbaseret udgivelse som den aktuelle »100 års øjeblikke« var en idé, der opstod på et KKS symposium, hvor deltagerne efterlyste et samlet kunsthistorisk værk om kvindelige billedkunstnere, i stil med KVINFOs bogværk Nordisk Kvindelitteraturhistorie. Opgaven ville dog være alt for omfattende for KKS' frivilligt arbejdende medlemmer, erkendte de.

»Men vores egen historie, KKS' historie, den kan vi da fortælle!« sagde Pylle Søndergaard i sin tid til Lene Rasmussen. Og som sagt, så gjort.

De to kunstnere har gennemfotograferet KKS' arkiv og inviteret 20 forskere og kunstnere til at bidrage til udgivelsen, som de også selv har tilrettelagt, redigeret og sikret finansiering af via private fondsmidler.

Arkivet giver ny viden

Resultatet af deres indsats er nu på vej ud til læserne, der bl.a. kan glæde sig til et medrivende kapitel om den allertidligste kvindekamp i dansk kunstliv, »Pionergenerationen«, af kunsthistorikeren Marie Laulund.

Her fortælles for første gang indgående, og med udgangspunkt i KKS' arkiv, om de tætte personlige, politiske og udstillingsmæssige alliancer i den såkaldte Pionergeneration af kvindelige kunstnere. Gruppen er hidtil temmelig ubeskrevet i dansk kunsthistorie, og tæller 130-140 kunstnere, fortrinsvist født fra 1840 og frem til 1860'erne. Alle er opvokset i borgerskabet og uddannede sig til professionelle kunstnere i privat regi, nogle ved studier i udlandet.

Ved at analysere korrespondancer og notater fra KKS' arkiv viser Marie Laulund, at Pionergenerationen, der bestod af blandt andre Anna Ancher, Anne Marie Carl-Nielsen og Agnes Lunn, allerede fra midten af 1870'erne, langt før KKS' stiftelse i 1916, udgjorde en markant gruppering i dansk kunstliv, som med protestskrivelser og underskriftsindsamlinger kæmpede aktivt for kvindernes ligestilling.

Deres kamp handlede først og fremmest om at skaffe kvinder adgang til Kunstakademiet, hvilket lykkedes delvist i 1888 med oprettelsen af en særafdeling på akademiet »Kunstskolen for Kvinder«. Kvinderne måtte dog vente helt til 1908, før de kunne søge om optagelse på Kunstakademiet på lige fod med mænd.

Andre mærkesager var at sikre, at kvindelige kunstnere kunne vælges ind i Akademiets besluttede organer, og at kvindelige kunstnere fik samme udstillings- og legatmuligheder som deres mandlige kolleger.

Træt af »kvindevrøvl«

Men på trods af disse konkrete mål var kvinderne i Pionergenerationen langt fra enige om, hvad ligestilling betød og hvor-

KKS' jubilæumsbog er rig på billeder – her et lille udpluk: Billedhugger Helen Schou, f. Ree (1905 – 2006), fotograferet af Sonja Iskov i 1973 (øverst), samt tre dokumenter fra KKS' arkiv: Brev fra Anne Marie Carl-Nielsen i 1943, foto af flere af Pionergenerationens kvinder, blandt andre Helvig Kinch (siddende til højre), som blev foreningens første formand fra 1916-18, og opslag fra scrapbogen for KKS' 60-års jubilæum i 1976, hvor billedhugger Jytte Thompsens skulptur tages i øjesyn af en gruppe KKS-medlemmer, heriblandt malerne Gudrun Poulsen og Inger Lut Debois, som nummer henholdsvis to og tre fra venstre. Nederst grafiker Jane Muus (1919 – 2007), fotograferet af Sonja Iskov i 1973.

dan det skulle opnås, fremgår det af Marie Laulunds udforskning af arkivet. Hun tilføjer bl.a. nye nuancer i forståelsen af KKS-æresmedlemmet Anna Anchers personlige, kønspolitiske engagement, der – viser det sig – ikke var så entydigt, som man senere har opfattet det.

I et bemærkelsesværdigt brev fra Anna Ancher til kusinen Martha Johansen fra begyndelsen af 1890'erne, som Laulund citerer i bogen, gav Anna Ancher således udtryk for, at hun

bestemt ikke var opsat på at deltage i den offentlige kvindesagsdebat:

»Med hensyn til Kvindevrøvlet da har jeg netop ogsaa tænkt paa det samme som Du, at melde mig ud, jeg gjorde det forresten en Gang, saa bad Fru Gauguin om Navnet maatte blive staaende, og det var jeg fjollet nok til at sige ja til; men nu skriver jeg igjen og udmelder mig, for naar man bor heroppe saa langt borte, kan man ingen Nytte gjøre alligevel, og det er jo kjedeligt at have Ansvar for hvad Frk. Krebs og alle de andre finder paa at gjøre.«

Men noget ændrede sig altså for Anna Ancher, der endte med at bakke aktivt op om stiftelsen af KKS i 1916 – og i de efterfølgende år blev hun foreningens mest kendte ansigt i offentligheden og en markant stemme i datidens debat om uligheden mellem mænd og kvinder i kunstlivet.

Men hvad fik Anna Ancher til at skifte mening? Ud fra en maskinskrevet tryksag med stemmeseddel, fundet i KKS' arkiv, foreslår Marie Laulund, at holdningsskiftet skyldes, at Anna Ancher i januar 1910 i lighed med tre kvindelige kolleger blev nægtet optagelse i Malende Kunstneres Sammenslut-

Billedkunstner Stine Ofelia Kildevang, f. 1975. Selvportræt 2014 (tv.).
Billedkunstner Nina Maria Kleivan, f. 1960. Selvportræt 2014. Fra KKS' jubilæumsbog.

Kvindelige Kunstneres Samfund 100 år

Kvindelige Kunstneres Samfund (KKS) stiftedes 7. februar 1916. Blandt initiativtagerne var malerne Marie Henriques og Helvig Kinch samt billedhuggeren Anne Marie Carl-Nielsen. Udover det faglige fællesskab ønskede de 75 medlemmer, at der skulle opstå idé- og erfaringsudvekslinger samt være mulighed for et festligt samvær. Blandt stifterne var nogle af de første kvinder, som havde fået adgang til Kunstakademiet med oprettelsen af »Kunstsolen for Kvinder« i 1888. Først i 1908 kunne kvinder optages på lige fod med mænd på Kunstakademiet. Og ikke før i 1924 fik kvinder tilladelse til at tegne efter nøgenmodel. Inden da havde KKS med maleren Astrid Holm som leder i 1918 fået oprettet en statsstøttet skole, hvor kvinderne kunne tegne croquis.

Med KKS blev de kvindelige kunstneres krav om politisk indflydelse i det danske kunstliv formuleret. Lidt efter lidt fik man arbejdet sig frem til mere indflydelse i de forskellige råd og nævn. Flere udstillinger blev arrangeret – fra 1924 bestemte KKS, at der årligt skulle arrangeres en udstilling med kvindelige kunstnere. Den første fandt sted på Kunstindustrimuseet i 1926, og flere kom til.

Fra de kvindelige kunstnere fik adgang til Kunstakademiet gik der 65 år, før man fik en kvindelig professor: Grafikerken Vibeke Mencke Nielsen blev Akademiets første kvindelige professor i 1989. KKS har i dag ca. 220 medlemmer.

Se mere om foreningen og 100 års jubilæet, der fejres i 2016, på www.kks-kunst.dk

ning, og at hun måske først da for alvor fik øjnene op for de uretfærdigheder, kvindelige kunstnere blev udsat for.

Laulund redegør for, hvordan Anna Ancher og mange af hendes markante samtidige kolleger, fx Anne Marie Carl-Nielsen, var nervøse for at blive stemplede som »kvindeskunstnere«, hvis de gik ind i ligestillingskampen. De var først og fremmest dybt optagede af deres kunstneriske arbejde – og ville bedømmes på samme vilkår som mandlige kunstnere. Ofte var det først, når de mærkede diskriminationen på egen krop, at de gik aktivt ind i kampen for kvindelige kunstneres ligestilling.

Frygt for at råbe op

Samme ambivalens over for ligestillings spørgsmål som den, Anna Ancher udviste, har jubilæumsbogens redaktører mærket både hos sig selv og hos mange af deres kvindelige kolleger:

»Jeg oplever, at mange, måske især yngre, kvindelige kunstnere er bange for at blive beskyldt for at gøre sig til ofre, eller for at blive dømt »ude« i forhold til toneangivende grupperinger i kunstlivet, hvis de råber alt for meget op med feministisk kritik,« siger Pylle Søndergaard, der ligesom Lene Rasmussen først forholdsvist sent i sin egen kunstnerkarriere har engageret sig aktivt i KKS' arbejde. Begge var unge kunstnere i tyverne, da kvindebevægelsen var på sit højeste i Danmark og den legendariske Kvindeudstilling, som for alvor introducerede feminismen på den hjemlige kunstscene, blev afholdt på Charlottenborg i 1975.

Alligevel har de først langt senere identificeret sig selv som »kvindelige kunstnere« i den forstand, at de begyndte at se, at de havde vilkår til fælles med deres kønsfæller:

»Det har taget mig en del år at erkende, at selvom vi har ligestilling på papiret i dag, så er der stadig lang vej til reel ligestilling i kunstverdenen. Der er nogle usynlige mekanismer i spil om, hvordan man definerer kunstnerisk kvalitet, og som har betydning for, hvordan kunstinstitutionerne udvælger, hvilke kunstnere der er værd at satse på. Mekanismer som favoriserer mandlige kunstnere,« siger Pylle Søndergaard.

Hendes udsagn bakkes op af en ny undersøgelse af kunstmuseernes indkøbs- og udstillingspraksis, som offentliggøres i bogen, og som tegner et klart billede af en fortsat skævhed mellem kønnene i dansk kunstliv.

Billedet er stadig skævt

Undersøgelsen, der er foretaget af Hans Dam Christensen, professor ved Det Informationsvidenskabelige Akademi på Københavns Universitet (se artiklen her i bladet om undersøgelsen, *red.*), viser, at der stadig er massiv overvægt af mandlige kunstneres værker på de toneangivende kunstmuseer, både i samlinger og udstillingsprogrammer. Og at denne ulighed er stort set uændret de seneste ti-femten år, selvom kvinder nu udgør flertallet som studerende på kunstakademierne og der er kommet markant flere kvindelige kunstnere i udstillingslivet.

Løsningen på uligheden på museerne er ikke kvindekvoter, mener Hans Dam Christensen, der i stedet anbefaler, at kunstmuseerne forpligtes til at redegøre eksplicit for deres overvejelser mht. ligestilling, når de beskriver indkøbs- og udstillingspraksis i deres handlingsplaner. Og det forslag hilser de to KKS redaktører velkomment:

»Det ville være et stort skridt fremad, hvis kunstinstitutionerne blev forpligtet på at reflektere over deres valg og fravalg i en kønsoptik,« siger Lene Rasmussen. Pylle Søndergaard tilføjer:

»Vi håber, at vi med bogen her kan vise, at ligestilling ikke kommer af sig selv, bare man venter længe nok. De tal, som lægges frem i bogen, taler jo deres eget tydelige sprog. Der skal en helt anderledes aktiv politisk indsats til. Set i det lys har Kvindelige Kunstneres Samfund stadig en vigtig rolle at spille – som en organisation, der fremlægger ny viden på området og som taler for aktivt at rette op på skævheden.« ■

»100 års øjeblikke«

Kvindelige Kunstneres Samfunds jubilæumsbog er en billedrig antologi med bidrag fra en lang række kunsthistorikere, kunstnere, museumsfolk og kunstkritikere.

Idé og udvikling: billedkunstnerne Lene Rasmussen og Pylle Søndergaard, begge fra arkivudvalget og bestyrelsesmedlemmer i Kvindelige Kunstneres Samfund.

Bogen er redigeret af Charlotte Glahn og Nina Marie Poulsen og udkommer på forlaget Saxo 2. oktober 2014.

Ligestillingen står i stampe på kunstmuseerne

Ny undersøgelse viser, at mandlige kunstneres værker stadig dominerer på toneangivende museer, selvom antallet af professionelle, kvindelige kunstnere er steget markant. Der skal aktive, politiske midler til for at rette op på skævheden, mener forskeren bag undersøgelsen.

■ Af Miriam Katz

Der står stadig i langt de fleste tilfælde en mandlig kunstner bag de værker, som kunstmuseerne erhverver til deres samlinger. Ligesom det oftest er en mandlig kunstner, der præsenteres på institutionernes prestigefulde separatudstillinger.

Det viser en undersøgelse foretaget af Hans Dam Christensen, professor ved Det Informationsvidenskabelige Akademi på Københavns Universitet (IVA). Undersøgelsen offentliggøres i sin helhed i en antologi, som Kvindelige Kunstneres Samfund udgiver i næste måned (se artikel om antologien på de foregående sider, *red.*)

Hans Dam Christensen har undersøgt indkøbs- og udstillingspraksisser hos syv toneangivende kunstmuseer, der alle indgik i en undersøgelse fra Kulturarvsstyrelsen om ligestilling tilbage i 2005.

Dengang viste det sig, at otte ud af ti af kunstmuseernes ny-erhvervelser var skabt af mandlige kunstnere, hvilket skabte voldsom kritik i medierne.

Flere kunstchefer lovede efterfølgende, at de ville søge at rette op på skævheden, mens den daværende kulturminister, Brian Mikkelsen (K) mente, at problemet med tiden ville løse sig af sig selv, efterhånden som der bliver flere og flere kvindelige kunstnere i dansk kunstliv.

Nu har den informationsvidenskabelige professor så sat sig for at undersøge, hvordan ligestillingen har det på kunstmuseerne, ti år efter Kulturarvsstyrelsens opsigtsvækkende rapport udkom. Det har han gjort ved ud fra offentligt tilgængelige tal på institutionernes hjemmesider at se på både erhvervelser og valg af kunstnere til separatudstillinger.

Hans Dam Christensen understreger, at hans undersøgelse ikke er lige så omfattende som den oprindelige, men han tør ikke med at konkludere, at det nyindsamlede materiale tydeligt viser, at kunstmuseernes ligestillingsproblem ikke har flyttet sig væsentligt de seneste ti-femten år:

»Problemstillingen er stort set uændret,« konstaterer han i sin artikel om undersøgelsen i førnævnte antologi, der er på vej ud til boghandlerne i disse uger.

Således viser undersøgelsen, at der stadig er en klar overvægt af mandlige kunstneres værker i museernes nyerhvervelser. Fx har Kunstmuseet Arken kun et enkelt år i perioden 2006-12 erhvervet lige mange værker af mandlige og kvindelige kunstnere. Resten af perioden er der tale om en betydelig overvægt af mandlige kunstnere hvert eneste år.

Samme mønster ses på de øvrige seks kunstmuseer: På Esbjerg Kunstmuseum kan man over listen af udvalgte værkerhvervelser fra perioden 2006-2012 finde et enkelt år med overvægt af kvindelige kunstnere, og et år med ligelig repræsentation af mænd og kvinder. De øvrige år er der mandlig overvægt.

På Sorø Kunstmuseums, Louisianas og de øvrige museers hjemmesider tegner sig – med mindre variationer – samme billede.

Ligeså, når man kigger på museernes udstillingsprogrammer: I årene 2006-12 har Kunstmuseet Aros (se boks 1, red.) kun to år udstillet lige mange kvindelige og mandlige kunstnere (2005 og 2007), ellers er de mandlige kunstnere i overtal i resten af periodens udstillingsprogrammer.

Foretages samme optælling på flere af de øvrige museer, bekræftes mønstret, viser Hans Dam Christensen:

»Det er trivielt at gentage det samme billede igen og igen, men hovedpointen er, at der ikke er synlige tegn på, at situationen generelt er blevet væsentlig bedre siden udsendelsen af

Redegørelse for indkøbspolitikken 1983-2003 på syv danske kunstmuseer (2005),« fastslår han.

Ulighed trods flere kvinder i kunstlivet

Mens de mandlige kunstneres værker altså stadig dominerer kunstmuseernes samlinger og udstillinger, er kvinderne de seneste ti-femten år kommet i massivt overtal andre steder i kunstlivet, påpeger Hans Dam Christensen: Flertallet af direktører, inspektører og formidlere på landets vigtigste kunstinstitutioner i dag er kvinder, ligesom kvinder udgør over halvdelen af de studerende ved landets kunstakademier i disse år. Også på medlemslisterne hos Unge Kunstnere og Kunstformidlere (UKK) og Billedkunstneres Forbund (BKF) udgør kvinderne flertallet.

På den baggrund konkluderer han, at det ikke holder, når politikere og andre kulturpolitiske aktører jævnlige fremfører, at det kun er et spørgsmål om tid, før kvindelige kunstnere vil blive repræsenteret ligeligt i museernes samlinger og udstillinger.

Der må anderledes drastiske midler til – med mindre man da beslutter sig for, at mandlige kunstnere simpelthen laver bedre kunst end deres kvindelige kolleger, og at det derfor er naturligt, at de er overrepræsenterede på museerne, som han ironisk anfører.

Men kvoter er ikke løsningen, mener professoren:

»Museerne skal ikke beordres til ligeligt indkøb eller lige repræsentation i antallet af soloudstillinger af hvert køn, fordi dette ikke giver mening i sig selv. De skal i stedet redegøre for og begrunde deres ind- og fravalg i en kønsbevidst optik. Opstiller museernes selv måltal for enten indkøb af eller udstillinger med flere mandlige eller kvindelige kunstnere, er der intet i vejen med disse tal, hvis erhvervelserne og udstillingerne i en bredere sammenhæng, fx ved hjælp af årsrapporter og

Boks 1

ARoS' udstillinger 2005-2012, fordelt på køn (andet = kunstnergrupper, temaudstillinger m.m.)

	mand	kvinde	andet
2005	1	1	2
2006	4	0	1
2007	2	1	2
2008	2	2	4
2009	3	0	5
2010	5	1	3
2011	4	0	3
2012	5	0	0

Boks 2

Louisianas udstillinger 2005-2012, fordelt på køn (andet = kunstnergrupper, temaudstillinger m.m.)

	mand	kvinde	andet
2005	4	0	0
2005-06	1	0	1
2006	2	0	1
2006-07	1	0	1
2007	2	2	1
2007-08	3	0	0
2008	3	2	0
2009	2	0	2
2010	2	2	2
2011	5	1	2

Boks 3

Statens Museum for Kunsts udstillinger 2005-2012, fordelt på køn

	mand	kvinde
2005	1	0
2006	2	1
2007	1	1
2008	6	0
2009	1	1
2010	3	1
2011	2	0
2012	1	1

De syv kunstmuseer i undersøgelsen er:

Kunstmuseet Louisiana, Statens Museum for Kunst, Kunsten i Aalborg, Esbjerg Kunstmuseum, ARoS, Sorø Kunstmuseum og Arken.

Da SMKs program naturligvis inkluderer mange udstillinger af ældre kunst, er tallene filtreret til kun at inkludere nulevende kunstnere på udstillingstidspunktet.

På Kvindelige Kunstneres Samfunds symposium i 2012 iscenesatte dramatiker Gritt Uldall-Jessen medlemmer af KKS – samt et par potentielle medlemmer – som kurve- og cirkeldiagrammer i en performance, der illustrerede skævvridningen i kunstlivet. Foto: KKS.

lignende, afspejler en kritisk refleksion i stedet for som nu tilsyneladende at være underkastet praksisser og diskurser, som reproducerer særlige kønsmekanismer. Det sker, selv om både kunstnere og formidlingsansvarlige samt museumsdirektører og -ledere hver for sig kan være nok så opmærksomme på kønets vegne.«

Han opfordrer til, at institutionerne begynder at indsætte køn foran kvalitet, når beslutter, hvilke værker og udstillinger, museet skal vise. Kvalitetsbegrebet relativeres allerede i forhold til en lang række andre faktorer, fx periode, medie, genre, isme, regionalitet, nationalitet eller internationalitet – så hvorfor ikke også i forhold til køn, spørger han:

»Det er udtryk for en repressiv argumentationslogik ikke at gøre det, og det burde ikke være problematisk, fordi museerne i så mange andre sammenhænge indsætter filtre, før der foretages en kvalitetsvurdering. Det handler om at udvikle en kritisk kønsoptik, som ikke blot opretholder de eksisterende kønsladete mekanismer, men i stedet problematiserer dem. Hvordan gør man så det, når flere årtiers arbejde ikke har sat sig særlige spor? Man kan forlange kønsbevidste optikker på både (nutidige) udstillinger og udstillinger af ældre kunst. Det vil sige, at museerne gennem eksempelvis deres handlingsplaner bør redegøre for en kønsbevidst optik, og at Kulturstyrelsen gennem statsanerkendelse og kvalitetsevalueringer inddrager kønsoptikken som en relevant evalueringsparameter,« lyder professorens anbefaling. ■

Hans Dam Christensen beskriver sin undersøgelses resultater og metode indgående i »Med kønnet på museum«, som er hans bidrag til antologien »100 års øjeblikke«. Antologien udgives i anledning af Kvindelige Kunstneres Samfunds 100 års jubilæum og udkommer 2. oktober 2014 på forlaget Saxo.

Hvorfor fortsætter uligheden? – nyt bud på usynlige årsager

I et forsøg på at nytænke en mekanisme, som kan have indflydelse på køns-uligheden, peger Hans Dam Christensen på relationen mellem kunstproduktion og kunstmuseum i en tid, hvor flertallet af direktører, inspektører og formidlere på kunstmuseerne er kvinder, mens flertallet af de udstillede og erhvervede værker stadig er skabt af mænd:

»Eksisterer der en særlig kønsspecifik relation, der mimer køns-stereotypen mellem den aktive skabende mandlige kunstner og den passive, ikke-skabende muse som et efterslæb af de mange kønsladete diskurser, der findes i den traditionelle kunsthistorie om dette forhold? Det er en tese, som uden tvivl vil skurre i ørerne på mange kønskritisk engagerede museumsdirektører og -ledere, hvoraf kvinderne har majoriteten af stillingerne. Hver for sig kan de dog være nok så kritiske, men indsat i denne særlige relation mellem kunstproduktion og kunstformidling ageres der så individuelt i strukturer, diskurser og praksisser, der på en eller anden måde opretholder kønsstereotypen? I den forstand handler det om at erkende, at selv om de kvindelige (og mandlige) kunsthistorikere hver for sig og i mindre grupper kan være nok så kritiske på kønnes vegne, befinder de sig stadig på et strukturelt plan tilsyneladende i diskurser og praksisser, som privilegerer mandlige kunstnere.«

Kilde: »Med kønnet på museum«, Hans Dam Christensens bidrag til Kvindelige Kunstneres Samfunds jubilæumsantologi, »100 års øjeblikke«, forlaget Saxo, 2014.